

שיעור מספר 11
5 - 11 ספטמבר*

שאל השליח: רקע וקריאה

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור השבת השבועי:
מעשי השליחים 9:1; אל הפיליפים 3:6; ראשונה לקורינתיים 15:10;
מעשי השליחים 9:1-22, 26:18; גלטיים 2:1-17.

פסוק לשינון: "אמר לו (לחנניה) האדון: 'לך, כי עלי נבחר הוא לי לשאת את שמי לפני גוים ומלכים ולפני בני ישראל. ואני אראה לו כמה עליו לסבל למען שמי.' (מעשי השליחים 9:15,16).

אחת הדמויות המרכזיות ביותר בברית החדשה היה שאל מתרשיש. שאל היה לקהילה המשיחית הקדומה מה שמה היה לבני ישראל. אחד ההבדלים הוא שבעוד שמה הוציא את בני ישראל מהגויים כדי שישראל תוכל לעשות את רצונו של אלוהים, שאל הביא את דבר אלוהים מישראל לגויים כדי שהגויים יוכלו לעשות גם הם את אותו דבר, כלומר, לעשות את רצונו של אלוהים. שאל ואישיותו כמאמין במשיח ישוע ידועה יותר מכל מאמין אחר שחי במאה הראשונה. הוא זכור במיוחד בהשפעתו המשמעותית בהושתת ידה לעולם של בשורת המשיח באלפיים השנים האחרונות. ביקוריו המשיחיים ופעילותו למען מדינות הים התיכון קבעו מודל בעל השפעה רבה למשימות המבשרים בדורות הבאים. שאל מוכר כמרום ודולה בצורה מוחלטת פנינים מהמקרא ואף מהתרבות היהודית, שבה אזרחות, פולחן, וחוקים מוסריים שולבו כל-כך במרקם החיים היהודים עד שלא ניתן היה להבחין בין המנהג היהודי לבין מה שלימדו חייהם כמסר הנצחי של אלוהים לעמים.

השבוע נערוך מבחן אישיות לשאל השליח, שמלבד ישוע עצמו, נחשב על-ידי רבים לדמות החשובה ביותר בברית החדשה.

*לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת ה-12 לספטמבר.

שאל התרסי

שאל נולד בתרשיש, עיר חשובה שעל קו המסחר שבין סוריה ואסיה המערבית (מעשי השליחים 3: 22). תרשיש היתה מרכז רב-תרבותי של תעשייה ואקדמיה, ובמשך תקופה קצרה הייתה תרשיש ביתו של הנואם והסנטור המפורסם ביותר של רומא, סיסרו. הוריו של שאל היו מיהדות התפוצות (יהודים שלא חיו בארץ ישראל) של שבט בנימין. שם הלידה שלו היה שאל (שאל מאלוהים=ש"הושאל" מאלוהים) – אם כי, לאחר שהחל את שליחותו לגויים (מעשי השליחים 9: 13) ייחס לעצמו את השם פול (בלטינית פאולוס, שמה של משפחה רומית חשובה).

כמו כן, מאחר והיה מן הפרושים, ייתכן שהיה נשוי, אם כי איננו יודעים על אשתו דבר. למעשה, איננו יודעים כלל על משפחתו, אם כי אחות ואחיין כן מוזכרים (מעשי השליחים 16: 23). שאל היה גם אזרח רומי (מעשי השליחים 22: 25-28). נראה שהתחנך בבית-הספר של בית הכנסת בתרשיש עד גיל 12, ולאחר מכן למד אצל רב ירושלמי מפורסם בשם גמליאל (מעשי השליחים 3: 22). כמו רוב הגברים היהודים, הוא למד משלח-יד, במקרה שלו: עשיית אוהלים (מעשי השליחים 3: 18).

כאמור, שאל היה פרוש (פיליפיים 3: 5). הפרושים (כלומר "הניפרדים") נודעו כעומדים על-כך שכל חוקיו של אלוהים, גם אלה שנכתבו בספריו של משה, וגם אלה שהועברו בעל-פה על-ידי דורות של סופרים, היו בגדר חובה לכל היהודים. הפטריוטיות הקפדנית והציות המפורט לחוקים היהודיים עשויים היו לגרום להם להיראות לאחיהם היהודיים כצבועים וביקורתיים. עם זאת, שאל לא הסתיר את העובדה שהוא ואביו היו פרושים (מעשי השליחים 6: 23).

הרקע הפרושי של שאל היה מרכיב חשוב בעבודתו המשיחית המוצלחת ליהודים ולגויים. רקע חברתי-דתי זה צייד אותו בידע מפורט של התנ"ך שהיוו את הכתבים היחידים שהיו זמינים למאמינים הראשונים. כמו כן, היותו פרוש הוסיפה לידע שלו בספרות סת"ם ותוספות שונות לחוקי התנ"ך. ובכך היה השליח המוסמך ביותר להבדיל בין החלטיות מקראית נצחית, המבוססת על כתבי קודש מצד אחד ותוספות מסורתיות-תרבותיות יהודיות מאוחרות יותר, שלא היו מחייבות, ולכן אפשר היה לגויים חסידי ישוע להתעלם מהם. כפי שראינו, נושא זה יהיה חשוב מאוד בחיי הקהילה הקדומה. וגם כיום, התרבות בקהילה יוצרת נושאים המחייבים הכוונה וסדר.

**אילו מאמונותינו נראות כעומדות בסתירה חדה לתרבות בחברה הסובבת אותנו?
כיצד אתם מתמודדים עם הניגוד מבלי להתפשר על דבר עליו הכתובים קובעים
בפסקנות שלעולם לא צריך להתפשר?**

על האיש שאול

תכונות אישיות הן תגובות האדם לנסיבות המקיפות אותו מבחינה תרבותית, מיקומית וחינוכית בין היתר. אופי הוא השילוב של תכונות, איכויות ויכולות שמרכיבות את סוג האדם.

קיראו את מעשי השליחים 3:6,8; הראשונה לקורинתיים 15:9,10; הראשונה לטימוטי 1:16; גלטיים 1:14; השנייה לקורинתיים 11:23-33. מה מלמדים פסוקים אלה על אופיו ואישיותו של שאול?

שאול היה איש של אמונה וקנאות. לפני שנולד מחדש, הוא השתמש בקנאותו לרדוף את הקהילה המוקדמת. הוא תמך בסקילה של סטפן (מעשי השליחים 7:58), לקח את היוזמה בכליאה של נשים וגברים משיחיים (מעשי השליחים 8:3), איים ברצח על תלמידי ישוע (מעשי השליחים 9:1) ואירגן פשיטה על משיחיים במדינות זרות (מעשי השליחים מעשי השליחים 9:2; גלטיים 1:13).

במקביל, אנו יכולים לראות שקנאותו ולהיטותו שימשו לבסוף לטובה, כשהקדיש את חייו לבישור, למרות קשיים ואתגרים מדהימים. רק אדם המקדיש עצמו לחלוטין לאמונתו היה פועל כמותו. ולמרות שאיבד הכל למען המשיח, הוא החשיב את הדברים שאבדו "לְפָסֶלֶת" (פיליפיים 3:8), וחסרי תועלת. שאול הבין את ההבדל בין מה שחשוב בחיים ומה שאינו חשוב. שאול שהיה אדם צנוע, ללא ספק, משום רגשות האשמה בשל רדיפתו לשעבר של המאמינים בישוע, הוא ראה בעצמו כלא ראוי ליעודו הרם. וגם כזה שהטיף על צידקתו של ישוע כתקווה היחידה שלנו לישועה, הוא ידע בדיוק איזה אדם חוטא הוא היה בהשוואה לאלוהים הקדוש, וידע זה היה יותר ממספיק עבורו בכדי לשמור על צניעותו, כניעתו, ואסירות תודתו לאלוהים.

"כשקרן אחת מזוהר כבודו של ה'...", כשזיק אחד מטהרו של המשיח חודר לנשמה – הללו חושפים בבהירות מכאיבה כל חטא וכל טומאה...; הם מציגים לראווה כל פגם וכל מגרעת באופי האנושי וחושפים את התשוקות האסורות, את בגידתו של הלב, ואת טומאת השפתיים." (אלן ג'יי וייט, הדרך למשיח, עמ' 23).

אף אחד מאתנו אינו חסין לחטא הגאווה. איך צריכה התמקדות בקורבן המשיח ומשמעותו לרפא מחטא?

משאל לפול

קיראו את מעשי השליחים 1-22:9, סיפור חזרתו בתשובה של שאול. כיצד מתקשר ניסיון זה עם ייעודו כשליח? ראו גם מעשי השליחים 16-18:26.

כבר מן ההתחלה, היה ברור שאלוהים התכוון להשתמש בשאול על-מנת להשיג נפשות יהודים וגויים כאחד. אף אירוע אחר בהכנתו של פול כשליח ותיאולוג לא השתווה בחשיבותו לחזרה בתשובה שחוה; אכן, לעתים קרובות במתן עדות הוא ציין חווייה זו "אָבַל קוּם וְעַמַּד עַל רִגְלֶיךָ, כִּי לֵשׁ כָּךְ נִרְאִיתִי אֶלֶיךָ – לְמַנּוֹת אוֹתְךָ לְמִשְׁרַת וּלְעַד עַל דְּבַר זֶה שֶׁרָאִיתָ אוֹתִי וְעַל הַדְּבָרִים שֶׁלְשָׁמָּה אֶרְאֶה אֶלֶיךָ" (מעשי השליחים 16:26). שאול לא יכול היה להטיף או ללמד על משהו שהוא לא ידע. במקום זאת הוא הטיף ולימד מתוך ניסיונותיו, עם ידע ה', וכל הזמן בהרמוניה עם דבר האלוהים. (רומיים 1:1,2).

קיראו את מעשי השליחים 18:26. מה יהיו תוצאות פועלו של שאול?

1. מכאן אנו יכולים לראות חמש תוצאות אותנטיות של עבודת השליחות לבישור: פקיחת עיני כל. המחשתם של אלוהים וישוע, כנוכחים, פעילים ומעניינים.
  2. מעבר מחושך לאור, מבורות למלוא הידע – אחד המוטיבים המרכזיים בבשורה. (ראה לוקס 78,79:1)
  3. פנייה מלאה מכוחו של השטן לכוחו של אלוהים.
  4. קבלת סליחת חטאים. לבעיית החטא יש פתרון. זהו מסר חיים והבראה של המשיחיים.
  5. קבלת מקום בין הקדושים; הוה אומר חברות בקהילה של אלוהים, ללא קשר למוצא אתני, מין, או לאום
- אם מישוהו היה שואל אותך, "מה ההתנסות האישית שלך עם ישוע? מה תוכל לספר לי עליו?" מה הייתה תשובתך?

שאל בשדה השליחות

”בְּגִבּוֹרֵת אֶתוֹת וּמוֹפְתִים וּבְגִבּוֹרֵת רוּחַ אֱלֹהִים עַד־כִּי מִירוּשָׁלַיִם וְסָבִיבוֹתֶיהָ וְעַד לְאֵלֹרִיקוֹן מְלֹאתִי אֶת־בְּשׂוֹרֵת הַמְּשִׁיחַ.“ (רומיים 15:19). איזה מרכיב חיוני לכל סוג של עבודת שליחות נוכל למצוא בפסוק זה? ראו גם ראשונה לקורנתיים 1:23, 2:2; גלטיים 6:14; פיליפיים 1:15-18.

דבר אחד בטוח לגבי כל מאמצי השליחות של שאול: לא משנה לאן הוא הלך, ההכרזה והבישור על המשיח וקורבנו היוו את לב ליבו של המסר שלו. בכך היה נאמן לקריאה שניתנה לו על-ידי ישוע. המסר לשליחות היום הוא ברור: תוך שאנו מבשרים ומלמדים את האמיתות המיוחדות לאדוונטיסטים שומרי שבת, חייבים אנו לשמור שהמשיח וקורבנו הם מרכז המסר במסעי הבישור ובהושט-יד. שאול לא הטיף אודות ישוע רק כסוג של אמת או בייקטיבית ונפנה לדרך שליו. מרכז פועלו היה בניין בתי כנסת, ייסוד קהילות משיחיות מאזור לאזור בכל חלקי עולמו בכל מקום שיכל. במובן האמיתי, היה פועלו ב”נטיעת בתי כנסת וקהילות.”

ישנו מרכיב נוסף לעבודת השליחות של שאול, קיראו את קולוסיים 1:28. מה משתמע מדבריו של שאול? האם זה בישור או חניכות?

בקריאת איגרותיו של שאול, מתבהר לקורא שרובן אינן הטפה לאלה שמחוץ לקהילה ומחוץ לאמונה. להיפך, רבות מהאגרות נכתבו לקהילות קיימות שיוסדו מכבר. במילים אחרות, במאמציו השליחותיים של שאול נכללה העבודה של רעיית צאן, מנהיגות, חיזוק הרוח, וטיפול קהילות. כך נוכל לראות לפחות שלושה אלמנטים מרכזיים לפעילות השליחית של שאול: הכרזה אודות ישוע, הקמת בתי כנסת, וטיפול קהילות שהוקמו.

חישבו על הפעם האחרונה שהייתם עדים לאלוהים עבור מישהו, בתפקיד מסויים או במעמד או הזדמנות. עד כמה היה ישוע הנושא המרכזי של מה ששיתפתם? איך תוכלו לוודא שהוא תמיד יהיה במרכז המסר עליו תעידו?

שליחות ורב-תרבותיות

המונח "רב-תרבותי" חדש יחסית, הוא הופיע לראשונה בדפוס ב 1960, במילון האנגלי של אוקספורד. עבור עמים רבים בימי קדם, היו רק שתי קטגוריות של אנושות – אנחנו והם, השבט שלנו והשבט שלהם. ליוונים, כל אלו שלא היו כמותם היו "ברברים" וליהודים, כל השאר היו "גויים".

כפי שכבר ראינו, ההצלחה במשימה בקרב הגויים אילצה את הקהילה הצעירה ומנהיגיה להתמודד עם הפער בין היהודים והגויים. השאלה העיקרית הייתה, האם יכול גוי להיות מאמין ישוע מבלי להיות קודם ליהודי.

קיראואתגלטיים 17-1: 2. מה קרה כאן, וכיצד ממחיש סיפור זה את האתגר של מציאות "רב-תרבותית" בהושת-יד ושליחות?

"כששמעון ביקר במועד מאוחר יותר באנטיוכיה, הוא זכה באמונם של רבים על-ידי ההתנהלות הזהירה שלו לגבי גויים שחזרו בתשובה. במשך זמן הוא פעל בהתאם לאור שניתן לו מן השמים. הוא התגבר כל-כך על טבעו ודעותיו הקדומות עד כדי שבת לשולחן אחד עם הגויים החוזרים בתשובה. אולם כאשר יהודים מסוימים שהיו קנאים לחוקים המסורתיים באו מירושלים, שינה שמעון את התנהגותו, שלא בחוכמה, כלפי הגויים מעבודת האלילים... היה זה גילוי של חולשה מצד אלה שהיו למכובדים ואהובים כמנהיגים שהשאיר רושם כואב ביותר בדעתם של המאמינים האלה. הקהילה היתה בסכנת חלוקה". (אלן גי וייט, מעשי השליחים, עמ' 198).

שאל עמד בפני הבעיה עם שמעון ונקט עמדה איתנה למען קהילה שנוכל היום לקרוא לה קהילה רב-תרבותית. החוזרים בתשובה מקרב הגויים אינם צריכים להיות יהודים בראשונה על-מנת להיות מאמינים בישוע. הרקע המורכב של שאול כפרוש אדוק, תלמידו של רבן גמליאל, אזרח רומי, קנאי, רודף פונדמנטליסטי, ולבסוף, חוזר בתשובה ושליחו של ישוע המשיח, הכשיר אותו בהחלט להבחנה באמת הניצחית הבלתי משתנה של אלוהיות מוחלטת מצד אחד והזרמים המובילים בתרבות והדת מצד שני.

כיצד אתם מבדילים בין מה שחינוי לאמונתכם ומה שבגדר תרבותי, חברתי, או אפילו העדפות אישיות?

לימוד נוסף: "אף כי אינני משעבד לאיש שעבדתי את עצמי לכל כְּדֵי לְרַכֵּשׁ אֶת הַרְבִּים. לְמַעַן הַיְהוּדִים אֲנִי כִּיהוּדֵי כְּדֵי לְהַשִּׁיג יְהוּדִים; לְמַעַן הַכְּפֹנִים לְתוֹרָה אֲנִי כְּמוֹ כְּפוֹן לְתוֹרָה – הַגֵּם שְׂאִינְנִי כְּפוֹן לְתוֹרָה – כְּדֵי לְהַשִּׁיג אֶת הַכְּפֹנִים לְתוֹרָה; לְמַעַן אֱלֹהֵי שְׂאִין לְהֵם תּוֹרָה אֲנִי כְּמוֹ בְּלִי תּוֹרָה – אֵף שְׂאִינְנִי עוֹמֵד בְּלֹא תּוֹרַת אֱלֹהִים בְּהִיוֹתִי כְּפוֹן לְתוֹרַת הַמְּשִׁיחַ – כְּדֵי לְהַשִּׁיג אֶת אֱלֹהֵי שְׂאִין לְהֵם תּוֹרָה; לְמַעַן הַחֲלָשִׁים אֲנִי חֲלָשׁ כְּדֵי לְהַשִּׁיג אֶת הַחֲלָשִׁים; אֲנִי הִכַּל לְמַעַן הִכַּל כְּדֵי שְׂאוּשִׁיעַ לְפָחוֹת כְּמֵה מֵהֵם. אֵךְ אֶת הִכַּל אֲנִי עוֹשֶׂה בְּעֶבֶר הַבְּשׂוֹרָה כְּדֵי שְׂיִהְיֶה לִי חֶלֶק בָּהּ." (ראשונה לקורינתיים 9:19-23).

חקר הטבע וההרשאה של השליחות המודרנית משתמש במונח 'הקשרים' לשיטות השליחות של שאול האמורות כאן. 'הקשרים' מוגדר כ"ניסיון לתקשר את הבשורה במילים ובמעשים ולהקים את הקהילה בדרכים הגיוניות לאנשים בתוך ההקשר התרבותי המקומי שלהם, והצגת המשיחיות באופן כזה שפוגש את צרכיהם העמוקים ביותר של אנשים וחדר להשקפת עולמם, ובכך מאפשר להם ללכת בעקבות המשיח ולהישאר בתרבותם" (דארל ל. ויטמן, קונטקסטואליזציה: התיאוריה, הגאפ, והאתגרים, "העלון המסיונרי הבינלאומי למחקר, כרך 12 ינואר 1997, עמ' 2).

"המאמינים מקרב היהודים שהתגוררו בטווח ראייה מבית המקדש באופן טבעי נראה היה לדעתם שהם עדיין לוקחים חלק בזכויות המיוחדות של היהודים כאומה. כשהם ראו את הקהילת המאמינים נוטשת את הטקסים והמסורות של היהדות, וחשבו שקדושה מיוחדת שהייתה מושקעת במנהגים היהודיים תאבד בקרוב לאור האמונה החדשה, רבים התמרמרו נגד שאול כאחד שהיה במידה רבה, הגורם לשינוי הזה. גם התלמידים, לא כולם היו מוכנים לקבל ברצון את ההחלטה של המועצה. חלקם היו קנאים לחוק הטקסי, ולא ראו בשאול את הטוב, כי הם חשבו שעקרונותיו בכל שקשור לחובות של ההלכה היהודית היו רפים". (אלן גיי וייט, מעשי השליחים, עמ' 197).

שאלות לדיון:

1. קיראו את הראשונה לקורינתיים 9:20. אילו לקחים נוכל להפיק ממילים אלה שיכולים לעזור לנו להבין ולתקשר כיצד עלינו לפעול בשליחות, או אפילו כיצד אנו יכולים לעשות שליחות ולתת עדות לאמונתנו באופן אישי?
2. למרות החטאים המביישים והעבר של שאול, אלוהים סלח לו ופעל דרכו בצורה אדירה. כיצד נוכל ללמוד לסלוח לעצמנו על מה שעשינו, ובתביעת זכות נטען את הצדקה של המשיח כשלנו, ונבקש שישתמש בנו בצורה אדירה גם כן?